

struētia: imo et destruētia et edificātia. **B**e-
struētia recētes deos: edificātia fidē in vey
et eternū deū. **E**tia in crastinū diē iuitam
caritatē vestraz. **C**ras illi hnt vt audiuim⁹
mare in theatro: nos hēmus portū in chri-
sto. **S**z qm̄ pendino die: id ē q̄tra die sab-
bati: nō possumus ad mēsam Lypriani cō-
uenire: qz festiuitas est sanctorū martyrū:
crastinū ad ipam mēsam cōueniam⁹.

Incipit Tract. de ps. LXXXI.

Psalms ipsi **Asaph:** **P**sal-
mo huic titulum sicut alijs qui si-
militer pnotantur: vel nomē eius
hominis indidit a quo scriptus est: vel ei-
usdē nois interpretatio: vt ad synagogā qd
est **Asaph** ei⁹ intelligētia referat: p̄fertur qz
h et p̄m⁹ eis vsus assignat. **S**ic. n. incipit.

Expositio psalmi.

Deus stetit in synagoga deo-
rum: Quos deos: Absit vt itelliga-
mus deos gentiu: siue idola: siue
aliquā pter hoies celestē terrestres creatu-
rā: cū paulopost hūc versū: id ē iste psalm⁹
asserat: et q̄s deos intelligi velit: in q̄z syna-
goga stetit de⁹ aptius exprimat: vbi ait: **E**go
dixi dii estis: et filij altissimi oēs. **T**os autē
sicut hoies moriemī: et sicut vn⁹ de p̄ncipi-
bus cadētis. **I**n hoz q̄ synagoga filioz al-
tissimi: de quib⁹ idē altissim⁹ p̄ **E**saia dicit:
Filios genui et exaltaui: ipsi autē me spreue-
rūt: stetit de⁹. **I**n synagoga pplm̄ israel ac-
cipimus: qz et ipoz pp̄rie synagoga dici so-
let: q̄uis et ecclia dicta sit. **H**ostrā vō apli
nūq̄ synagogaz dixerūt: s̄ sp̄ eccliam: siue
discernēdi cā: siue qd̄ inf̄ p̄gregationē vñ
synagoga: et p̄uocationē vñ ecclia nomē
accepit distet aliqd̄ qd̄ scz p̄gregari et peco-
ra solēt: atqz ipa pp̄rie: qz et greges pp̄rie
dicimus. **C**onocari autē maḡ est vtētū ra-
tione sicut sunt hoies. **T**ñ ex p̄sona ipsius
Asaph in alio psalmo canit: **Q**uasi pec⁹
factus sū apud te: et ego sp̄ tecū: cū vtiqz q̄
uis vni vero deo mācipatus videret: p̄ ma-
gnis tñ ac sūmis bonis ab illo carnalia: ter-
rena: tpalia req̄rebāt. **I**nuenim⁹ etiā sepe
eos filios appellatos: nō ea grā q̄ ad nouū
testamentū p̄tinet: sed illa q̄ ad vetus: qz et
ipsa gratia est q̄ elegit **Abraā**: et ex ei⁹ car-
ne tā magnū pplm̄ pp̄pagauit: q̄ nondū na-
tos **Jacob** dilexit: **E**sau autē odio habuit:
q̄ liberauit ex egypto: qua in terrā p̄missio-
nis eiectis gentib⁹ introduxit. **N**isi em̄ et ip-
sa esset grā: nō vtiqz de nobis quib⁹ nō ad
terrenū: s̄ ad regnū celoꝝ capescendū da-

ta est ptās filios dei fieri: in eodē moꝝ euā-
gelio diceret: qd̄ accepim⁹ grā p̄ grā: id
est p̄ testamēti veteri p̄missionib⁹ testamē-
ti noui p̄missiones. **L**iquet igit̄ quātū exi-
stimo: in q̄ deoz synagoga steterit deus: de
inceps req̄rendū est: vtz p̄rem: an filiū: an
sp̄m̄ sanctū: an ipam trinitatē accipe debe-
amus: steterit in synagoga deoz. **I**n me-
dio autē deos discernere. **Q**uia et sin-
gulus q̄s de⁹: et ipsa trinitas vn⁹ de⁹: nō q̄
de h̄ facile est eliquari: et qz nō corpālē: sed
sp̄ālē dei p̄sentia: q̄ p̄gruit eius substantie
negari nō pōt ab eo esse cōditis reb⁹ mira-
bili videlz et vix pauc̄ intelligibili mō cui
dicat: **S**i ascēdero in celū tu ibi es: si descē-
dero in isernū ades. **T**ñ merito phibet sta-
re deus in cōgregatōe hoim̄ inuisibilē sic
celū et terrā ipse implet. **Q**d p̄ pp̄hetā ipse
de se p̄dicat: nec tñ phibetur: sed p̄ captu-
mentis hūane: vt cūqz noscūt stare in eis q̄
creauit: et si hō stet et audiat eum et gaudio
gaudet pp̄ ei⁹ intimā vocē. **C**lerū tñ quā-
tū arbitroz psalmus iste insinuare aliquid
moli: qd̄ ex quodā tpe factū ē: vt staret de-
us in synagoga deozū. **N**ā illa statio q̄ ce-
luz et terrā implet: nec ad synagogā pp̄rie
p̄tinet: nec tpe variatur. **B**e⁹ itaqz stetit in
synagoga deoz: nimirū ille qui de se dixit:
Nō sum missus nisi ad oues q̄ perierāt do-
mus israel. **B**icit et causa: **I**n medio autē
deos discernē. **A**gnosco igit̄ deū steterit in
synagoga deoz: quozū patres: et ex quib⁹
christ⁹ fm̄ carnē. **E**t em̄ staret de⁹ in syna-
goga deoz: ad hoc ex ipis fm̄ carnē. **S**ed
q̄s deus: **N**ecqz em̄ q̄les illi in quoz deozū
synagoga stetit: s̄ sicut illic **A**pl̄s sequit̄:
Qui est sup̄ oia de⁹ b̄ndictus in secla. **A**g-
nosco inq̄ steterit: agnosco et in medio deū
sp̄sum: de q̄ amic⁹ ei⁹ quidā dicit: **I**n me-
dio autē vestrū stat quē vos nescit: q̄ppe de
quib⁹ paulopost in h̄ psalmo dicit: **N**escie-
rūt neqz intellexerūt: in tenebr̄ ambulat.
Testificat et **A**pl̄s: qm̄ cecitas ex pte israel
facta ē: vt plenitudo gentiū intraret. **E**tā-
tē q̄ppe in medio sui videbāt eū: sed nō eū
videbāt deū: qualem se volebat videri di-
cēs: **Q**ui me videt: videt et patrē. **D**iscer-
nit autē deos nō eoz meritis: sed grā sua ex
eadē p̄sp̄siōe faciēs alia vasa in honorē:
alia in contumeliā. **Q**uis em̄ te discernit:
Quid em̄ habes qd̄ nō accepisti: **S**i autē
accepisti: qd̄ gloriaris q̄si nō accepisti: **A**u-
di et vocē dei discernētis: audi et vocē dñi
diuidētis flāmā ignis. **E**t **U**sqz quo in-

Alia fra.
t diuidicat

dicatis iniquitate: et facies peccatorum sumitis. Sic alibi: Et quod graues cordes: Nunquid et usque ad aduentum eius quod lumen est cordis: Bedi legem duram restitisti: mihi, prophetas: iniurijs affectistis: aut infecistis: aut habetis agere: tibus cobibuitis. Sed ut illis nec loqui dignum sit quod occiderit seruos dei premissos ad se: vos qui cum hec fieret tacuistis: id est vos qui eos qui tunc tacuerunt velut innocentes imitari voluistis: usque ad iudicatis iniquitate: et facies peccatorum sumitis. Nunquid etiam nunc et ipse heres veniens occidendus est: Nonne ipse propter vos sine preesse voluit tanquam pupillus: Nonne propter vos esuriit et sitiit ut egenus: Nonne ad vos clamauit: Biscite a me quia mitis sum et humilis corde: Nonne pauper factus est cum diues esset: ut ipsius paupertate ditaremini. Judicate: et pupillo et egeno: humile et paupere iustificare. Ad illos propter se superbos et diuites: sed istum propter vos humile et pauperem: iustum credite: iustum predicare. Sed iudebant ei: nec oino parcet: dicunt hic est heres: venite occidamus eum: et nostra erit hereditas. Auferte: et inope: et paupere de manu peccatoris eruite. Hec dicta sunt: ut sciret in eo populo in quo natus et occisus est christus: nec illos fuisse imunes a tanto scelere: quod cum essent tante multitudinis: ut eos sicut euangelium loquitur timerent iudei: et propterea in christum manum mittere non auderent: et postea cobibuerunt: eumque iterum a malignis et inuidis iudeorum principibus premissis: quod si uoluisset timeret spiritus: et non quod in cum sceleratorum preualerent manus. Be his quippe et alibi dicit: Canes muti nescierunt latrare: Be his etiam illud: Ecce quod iustus perijt: et nequa considerat. Perijt quantum in ipsis est quod eum perdere uoluerunt. Nam quod ille posset pure moriendo: quod eum modo potius quod erat perditum requirebat: Porro si isti iuste increpantur: merito arguuntur quod tamen scelus fieri dissimulando siluerunt quod increpandi: aut ne increpandi quidem: sed quod seueritate dandam sunt: quod hoc consilio maliciaque fecerunt: Clamauerunt oibus quod sequitur rectissime arguit. Nescierunt: et non intellexerunt in tenebris ambulat: Quia et illi si cognouissent nunquam dominum glorie crucifixissent: et illi si cognouissent: nunquam Barrabam liberandum: et christum crucifigendum petere consensissent. Sed quoniam super memorata cecitas ex parte israel facta est: donec plenitudo gentium intraret: per hanc utique illius populi cecitatem crucifixo christo. Mouebuntur omnia fundamenta terre. Sic mota sunt et mouebuntur donec intret quod predestinata

est gentium plenitudo. Nam et in ipsa morte domini terra mota est: et petre scisse sunt. Et si intelligamus fundamenta terre frenorum bonorum copia felices: recte predictum est quod mouerentur. vel admirando sic amari: sic coli humilitate: paupertate: morte velut magnam finem ipsos miseriam christi. vel ipsi quod huius mundi vana felicitate precepta: illam diligendo atque sectando. Ita mouentur omnia fundamenta terre: cum primum mirantur: primum etiam commutantur. Sicut enim non absurdum dicitur: cimus fundamenta celi: quibus regnum celorum: superedificat in sancti ac fidelibus: quos dicit scriptura lapides viuos: quorum fundamentum est primum ipse christus ex uirgine: de quo dicit Apulus: Fundamentum aliud nemo potest ponere propter id quod positum est quod est christus Iesus: Beinde ipsi apostoli et prophete quod auctoritate locus celestis eligunt: ut eos sectando coedificemur: Unde dicit ad Ephesios: Nam non estis peregrini et inquilini: sed estis ciues sanctorum: et domestici dei: superedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo angulari lapide existente christo Iesu: in quo omnis edificatio compacta crescit in templum sanctum in domino: ita non inconuenienter fundamenta terre intelliguntur: quorum terrenam felicitatem prepollentem atque potentem homines inuidendo eorum auctoritati: ad huius mundi bona percipienda pertrahunt: et adipiscendo coedificant: tanquam terra super terram: sicut in illo super no edificio celum super celum: quod et peccatori dictum est: Terra es et in terram ibis: et celi enarrant gloriam dei: cum in omnem terram exiit sonus eorum: et in fines orbis terre uerba eorum. Terrene autem felicitatis regnum superbia est: quod quam uenit humilitas christi exprobrans eis quod uult ex humilitate filios altissimi facere atque increpans. Ego autem dixi dii estis: et filij altissimi uos. Uos autem sicut homines moriemini: et sic unusquisque ex principibus cadet. Siue ad illos dixerit: Ego dixi dii estis et filij altissimi omnes: ad eos utique quod predestinati sunt in uita eterna: ad alios uero. Uos autem sicut homines moriemini: et sic unusquisque ex principibus cadet. Hoc modo etiam de discernens: siue omnes siue increpat: ut obediens correctosque discernat: Ego inquit dixi: dii estis: et filij altissimi omnes: id est oibus uobis promisi felicitatem celestem. Uos autem per infirmitatem carnis: sic homines moriemini: et per elationem animi: sicut unusquisque ex principibus: id est diabolus non extollemini: sed cadetis. Velut si diceret: Cum tam pauci sint dies uite uestrae: ut cito sicut homines moriamini: non uobis prode ad correctionem: sed

Alia lra. epaupe gen. liberate.

Alia lra. t excell.

Alia lra. t de.

Alia lra. t neq.

tanq̄s diabolus cur̄ dies in hoc seculo m̄
ti sunt: qz carne nō moritur: extollimini vt
cadati. Per diabolicā quippe superbā fa
ctū est: vt christi glorie pueri: z ceci princi
pes iudeorū inuidissent: p hoc vitū factū
est z fit: vt christi vsqz ad mortem crucifixi
hūilitas vilescat eis: qui h̄ seculi diligunt
excellētiā. Proinde vt hoc vitū sanetur:
ex ipsius p̄phete p̄sona dicit. **Surge
deus iudica terrā:** **Timuit em̄ terra cū**
te crucifigeret: surge a mortuis z iudica ter
ram. **Quin tu disperdes in omnib⁹**
gentib⁹. Quid nisi terrā: hoc est eos qui
terrena sapiūt: Siue ip̄m affectū in creden
tibus terrene cupiditatis: z electionē assu
mens: siue nō credētes terrā conerendaz
pdendāz discernēs: sic p̄ mēbra sua quo
rū cōuersatio in celis est: iudicat terrā z di
spendet in omnib⁹ gentibus. Nō p̄terēdū
est qz nō nulli codices habent: qm̄ tu here
ditabis in oibus gentib⁹: qz z hoc nō incō
ueniēter accipit: neqz vt simul vtrūqz sit q̄c
q̄s repugnat. Sit ḡ hereditas ei⁹ p̄ caritatē:
quā suis p̄ceptis z gratia miscōiter extol
lendo terrenā disperdit cupiditatē.

Alia lra.
hereditabis.

Explicit Tract. de ps. LXXXI.

Incipit Tract. de ps. LXXXII.

Psalmi titulus hui⁹ est. **Canticū
psalmi Asaph.** Jam sepe dixi
mus qd̄ interpretetur Asaph: id est
p̄gregationē. Homo ergo ille qui vocaba
tur Asaph in figura cōgregationis ppli dei:
in multorū psalmozū titulis ponit. Brece
aut̄ cōgregatio synagoga dicit. Qd̄ velut
p̄p̄riū nomē iudeorū pplus detinuit: vt sy
nagoga appellet: sicut pplus christian⁹ vsi
tatus vocat ecclesia: cū z ip̄e vtiqz cōgre
get. Ppls itaqz dei in isto psalmo dicit.

Expositio psalmi.

Deus quis similis erit tibi:
Qd̄ ego arbitror accōmodat⁹ ac
cipi in christo: qz in similitudine hoim
factus: putat⁹ est ab eis a q̄bus p̄ceptus ē
ceteris hoib⁹ cōpādus: nā z inter iniqs de
putatus ē ad h̄ vt iudicaret. Cū aut̄ veni
et iudicatur: tūc fiet qd̄ hic dicit: **De⁹** q̄s
similis erit tibi. Si em̄ psalmi n̄ solerēt loq̄
ad d̄m̄ christū: nō diceret etiam illud qd̄
ipsi dictum esse nullus pōt dubitare fide
liū: **Thron⁹ tuus de⁹ i seculū seculi:** virga
directōis v̄ga regni tui: **Bileristi iusticiā z**
odisti iniquitatē: p̄pterea vnxit te de⁹ de⁹
tu⁹ oleo exultatiōis p̄ p̄cipib⁹ tuis. Huic
ergo z nūc dicit: **Deus q̄s similis erit tibi:**

Multis em̄ filis in hūilitate eē voluisti: vt
q̄adeo: vt z latrōib⁹ q̄ tecū sūt crucifixi: si
claritate cū venies q̄s filis erit tibi: Quid
em̄ magnū dicit cū deo d̄: q̄s filis erit tibi:
nisi illi dicat q̄ filis esse in hoib⁹ voluit: for
mā serui accipiēs in similitudine hoim factus
z habitu inuētus vt hō. Et iō nō ait: Quis
similis est tibi: qd̄ vtiqz recte diceret: si hoc
ad diuinitatē referret. Quia v̄o ad formā
serui relatū est: tūc ei⁹ a ceteris hoibus dis
similitudo apparebit: qm̄ apparebit in glo
ria. Ideo sequitur. **Ne taceas neqz cō
pescaris deus.** Quia p̄mo tacuit vt iu
dicaretur: qm̄ sicut agnus coraz tondēte se
fuit sine voce: sic nō aperuit os suū: z suaz
cōpescuit p̄tātē. Quā vt se cōpescē oñde
ret ad illā ei⁹ vocē: qua dixit: **Ego sum:** hi
qui eū app̄hendēdū q̄rebāt redierūt retro
z ceciderūt. Qm̄ ḡ teneretur atqz pateret:
nisi seipse cohiberet atqz cōpesceret: z quo
dāmō mitigaret. Nam z sic quidā interpreta
ti sūt qd̄ hic positū ē: neqz cōpescari de⁹: vt
diceret: neqz mitescas deus. Ipse alibi di
cit: **Tacui: nūqd̄ sp̄ tacebo:** Cui dicit hic:
ne taceas: **Be illo alibi dicit: Be⁹** manife
stus veniet: de⁹ n̄ z nō silebit. Cui dicit h̄:
ne taceas: **Tacuit em̄ vt iudicaret qm̄ vēit**
occultus. Nō aut̄ tacebit vt iudicet qm̄ ve
niet manifestus. **Qm̄ ecce inimici
tui sonauerūt: z q̄ oderūt te extul
erunt caput.** Nouissimos dies significa
re mihi videt: qm̄ hec que nunc metu com
p̄mūtur: in liberā voces eruptura sunt: sed
plane irrationabilē: vt sonitus magis q̄ lo
cutio vel sermo dicēdus est. Nō itaqz tunc
odisse incipiet: sed qui oderūt te tūc leua
būt caput: nec capita sed caput: qm̄ eo puē
turi sūt vt etiā illud caput habeāt qd̄ extol
lit sup̄ omne qd̄ dicit de⁹ z qd̄ colit: vt in
illo maxime impleat: qui se exaltat hūilia
bit: z cū ille cui dicitur: **Ne taceas neqz mi
tescas de⁹:** interficiet spiritu oris sui: z eua
cuabit illuminatione p̄sentie sue. **Sup
p̄plm̄ tuū malignauerūt psilū: Et
sicut alij codices habēt: Astute cogita
uerūt psilū: z cogitauerūt aduersus
sanctos tuos.** Irident̄ ista dicit. Qm̄
em̄ valeret nocē p̄lo vel plebi dei: vel sc̄is
ei⁹ q̄ nouerūt dicere: **Si de⁹ p̄ nobis q̄s cō
tra nos: Dixerūt venite z disp̄da
mus eos de gete:** Singularē numerus
posuit p̄ plurali: sicut d̄: **Cui⁹ ē h̄ p̄cus:**
etiā si de grege interroget: z intelligunt pe
cora. **Beniqz alij codices de gentibus ha**

Alia lra.
sonauerunt